

Lärare levererar

Helsingfors 5.6.2017

Undervisnings- och kulturministeriet

kirjaamo@minedu.fi

perusopetus@minedu.fi

Ärende: Finlands Svenska Lärarförbund FSL:s utlåtande gällande regeringens proposition om lag om temporär ändring av lagen om grundläggande utbildning - försök med att utvidga språkurvalet utan obligatoriska studier i det andra nationalspråket

Referens: Begäran om utlåtande 24.4.2017, Diariernr: UKM/13/010/2017

Finlands Svenska Lärarförbund FSL önskar framföra följande gällande regeringens proposition om lag om temporär ändring av lagen om grundläggande utbildning - försök med att utvidga språkurvalet utan obligatoriska studier i det andra nationalspråket:

ALLMÄNT

FSL tackar för möjligheten att bli hörd gällande regeringens proposition om lag om temporär ändring av lagen om grundläggande utbildning - försök med att utvidga språkurvalet utan obligatoriska studier i det andra nationalspråket.

I Nationalspråksstrategin (Statsrådets kanslis publikation 4/2012) finns under visionen sagt att "Som ett tvåspråkigt land bär Finland ansvar för att båda språken förblir livskraftiga och används i vårt land också i framtiden".

Nationalspråksstrategins målsättning är bland annat att nationalspråkets syns, hörs och accepteras. Att de används inom

FINLANDS SVENSKA LÄRARFÖRBUND FSL

Järnvägsmannagatan 6, 00520 Helsingfors
tfn 020 749 54 60 ■ www.fsl.fi

alla samhällssektorer samt att de kommer både samhället och individen tillgodo.

I kapitlet om inläringen av och kunskapsnivån i modersmålet och det andra nationalspråket lyfts fram att en livskraftig tvåspråkighet förutsätter en god inläring av nationalspråken.

Valfrihet anses ofta som tillgång där den enskilda människan får göra egna val. Då det gäller språk kan ett fel val bli ödesdigert för framtiden. Språkforskning visar på att inläringen av språk är effektivast om de påbörjas i ett tidigt skede. Att i ett senare skede av sitt liv rätta till ett fel val gällande språk kan tillintetgöra inte enbart förmågan att lära sig ett nytt språk, utan även ett yrkesval. Med tanke på språkval i Finland borde vi på allvar fundera över att tidigarelägga inläring av ett främmande språk samtidigt som undervisningsmetoderna borde granskas och riktas mot mera kommunikativ undervisning.

Finland Svenska Lärarförbund motsätter sig lagförslaget och de förändringar det skulle medföra inom den finländska utbildningen och som följd av det i samhället.

Vi behöver fler språk – inte färre.

Alla nya språk ska ses som en resurs. Med tanke på de germanska språken är svenskan ett språngbräde för en allmän språkinläring. Kunskaper i svenska underlättar även språkstudier i andra germanska språk.

En främmande tanke är också att plocka ut ett ämne ur en ämneshelhet med obligatoriska ämnen och göra det frivilligt. De goda resultaten det finländska utbildningssystemet uppnått bygger på det faktum att vi inte bygger våra läroplaner på frivillighet, utan på en ämneshelhet som har stor politisk och samhällelig konsensus.

I dagens Finland har studierna i språk minskat. Detta framgår ur Utbildningsstyrelsens årsbok utbildningsstatistik 2104. I gymnasiet har antalet studerande som läst samtliga kurser i franska, tyska, ryska eller svenska som A eller B språk minskat med 28 % under tidsperioden 2003-2013.

Statistiken visar också att möjligheten att välja bort svenskan som obligatoriskt språk i studentexamen, som introducerades år 2004, har lett till att antalet som skriver svenskan i studentexamen minskat för varje år.

Följderna för frivilligheten kan i förlängningen leda till att vi får ett enspråkigt land, där grundlagens anda och nationalspråkstrategin inte förverkligas.

Bred språkkunskap underlättar internationellt samarbete – här behövs flera än två språk.

Ingen forskning stöder påståendet om att studier i svenska skulle sätta gränser för möjligheten att lära sig flera främmande språk.

Nuläget

I den nu gällande lagstiftningen är det andra inhemska språket ett för alla gemensamt ämne. FSL ser ingen grund för att ändra på detta. Svenska språket har sin givna plats i det finländska samhället, på arbetsmarknaden och i de nordiska sammanhangen. Kunskaper i det finska språket har som majoritetsspråk en naturlig plats bland de svenskspråkiga elevernas läroämnen.

Spetsprojekt för att utveckla undervisningen i främmande språk har nyligen inletts, en ny läroplan och en ny timfördelning har tagits i bruk hösten 2016. Hur dessa utfaller bör man följa med innan man inleder försök med att utvidga valbarheten vad gäller ämnen i den grundläggande utbildningen. Den nya läroplanen uppmuntrar till tidigare start för språkinläring. I en del kommuner inleder man studierna i främmande språk sedan hösten 2016 redan i årskurs ett.

FSL ser inte hur det att man gör språkurvalet mångsidigare genom att göra det andra inhemska språket valfritt. I kommunerna har man minskat språkurvalet genom att erbjuda färre språk och genom att höja antalet elever som krävs för att undervisning ska ges. Detta har gjorts av krasst ekonomiska orsaker. FSL anser att som alternativ till försöket skulle utbildningsanordnarna ges tilläggsfinansiering om de erbjuder ett mångsidigt språkurval och inleder undervisningen även om undervisningsgruppernas storlek skulle vara liten (t.ex. tio elever).

Genom att utveckla språkundervisningen och undervisningsmetoderna kan man öka motivationen för språkstudier. FSL ser inte att en ökad valbarhet i sig skulle medföra en ökad motivation och en större benägenhet att välja fler språk. Språkstudier i en tidig ålder enligt metoder anpassade till åldern är den bästa garanten för goda språkkunskaper i vuxen ålder.

Kommunerna har idag möjlighet att erbjuda språkprogram som avviker från varandra. En elev kan beroende på kommunen ha möjlighet till undervisning mellan 222 – 238 timmar beroende på språkprogram i kommunen och egna val.

FSL anser att språkurvalet borde göras mångsidigt, men inte enligt det förslag som nu framlagts utan genom att vid sidan om de obligatoriska A1 och B1- språken utveckla det frivilliga A2- språket.

Ändringar som föreslås

Målet med försöket är att följa upp hur försöket påverkar språkvalen och utbudet på de områden som deltar samt att följa upp hur deltagandet i försöket påverkar elevernas studievägar efter den grundläggande utbildningen. I försöket strävar man efter att utreda elevernas språkval och faktorer som ligger bakom dessa. I försöket utreder man i vilken omfattning och i fråga om vilka språk språkutbudet och språkstudierna eventuellt utvidgas i en i en situation där regleringen av språkvalen minskas. Med försöket strävar man efter att utreda hur exempelvis elevernas kön, familjebakgrund, tidigare skolframgång och hemort påverkar språkvalen. I samband med försöket kan man utreda valfrihetens konsekvenser för elevernas studiemotivation och inlärningsresultat i fråga om både elevgrupper som läser det andra inhemska språket och sådana som läser främmande språk samt göra jämförelser. Tanken är också att man ska följa upp och undersöka studievägarna och kontinuiteten i språkstudierna i fråga om elever som deltagit. Uppföljningen skulle i första hand sträcka sig till andra stadiet. FSL ser inte att det föreslagna försöket skulle garantera ett större utbud på studier i språk inom den grundläggande utbildningen. I praktiken skulle man endast ersätta ett språk med ett annat då sträva borde vara att utöka språkstudierna med ytterligare språk och att stöda de utbildningsanordnare som redan från de första

årskurserna ökat språkutbudet eller studier i främmande språk. I gymnasierna har under de senaste åren, sedan valfriheten gällande obligatoriska ämnen ökats, skett förändringar i hur gymnasierna har möjlighet att erbjuda undervisning i de andra inhemska språket eller främmande språk. En minskning av regleringen av språkval har i gymnasierna lett till att allt färre studerar främmande språk och framförallt de mindre gymnasierna har svårt att kunna erbjuda kurser i till exempel franska eller ryska då det antal studerande som väljer dessa språk är så litet. Den ökade valfriheten har minskat på efterfrågan och samtidigt lett till ett minskat utbud.

Då de elever som kunde delta i försöket är elever i årskurs 5 eller 6 är det i praktiken föräldrarna till dessa elever som avgör om eleven ska delta i försöket och det språk eleven i så fall skulle studera. Även om konsekvenserna för hela årskurserna är små är konsekvenserna för de barn som skulle delta i försöket stora. De val föräldrarna skulle göra för sina barn kan få stora konsekvenser senare i individernas liv i samband med fortsatta studier och vid placeringen på arbetsmarknaden. Goda kunskaper i det andra inhemska språket ses ofta som en fördel och kan även vara en förutsättning för anställning. FSL är övertygat om att omgivningens och hemmets attityder och inställningar, undervisningsmetoderna, läromedlen och den upplevda nyttan av studierna har en större inverkan på studieframgången, studiemotivationen och inlärningsresultaten än valfriheten. Då man redan i bedömningen av konsekvenserna av lagförslaget konstaterar att ett deltagande i försöket kan ha konsekvenser för individen under studierna på tredje stadiet eller vid möjligheterna att få anställning måste uppföljningen sträcka sig minst till dess att de som deltagit avslutat tredje stadiets utbildning. Valet kan dock ha vittgående konsekvenser för karriärmöjligheterna, varpå frågan om uppföljningen kan avslutas där, inställer sig.

Enligt lagförslaget ska de utbildningsanordnare som deltar i försöket garantera att elever som inte deltar i försöket, i de skolor som deltar i försöket, också har rätt till studier i det andra inhemska språket. För utbildningsanordnarna innebär det att antalet undervisningsgrupper utökas och att kostnaderna för att anordna utbildning stiger. Utbildningsanordnarna har redan nu svårigheter att finansiera ett brett språkprogram och man har höjt minimiantalet elever som krävs för att undervisningen ska inledas. Närskolan kan inte ändras för en elev på grund av försöket. Detta

innebär sannolikt att endast de kommuner som redan tidigare har ett brett språkutbud skulle delta i försöket.

Enligt förslaget gäller försöket endast de åldersklasser som år 2018 börjar i åk 5 eller 6 och som då ännu inte inlett studierna i det andra inhemska språket. Eftersom försöket ska vara möjligt i alla regioner och alla skolor (dock högst 2200 elever) och omfatta båda språkgrupperna kan det dock ifrågasättas vilka reella möjligheter de svenskspråkiga skolor har att delta då dessa vanligtvis inleder studierna i det andra inhemska språket senast i årskurs 3. År 2012 läste 94,9 procent av alla elever i årskurs 3, utanför Åland, finska som A1-språk då andelen elever som läste ett A1-språk i årskurs 3 var 98,6 procent i de svenskspråkiga skolorna.

FSL anser att man genom ett mycket begränsat försök som detta och som utförs under ett års tid och endast gäller språkval inte kan utreda de faktorer man med försöket vill. Medan följderna för den enskilda eleven som deltar kan vara märkbara med tanke på möjligheter till fortsatta studier och arbete.

Finlands Svenska Lärarförbund FSL motsätter sig förslaget med motiveringarna ovan och avger som sitt utlåtande att lagförslaget inte bör ges.

Finlands Svenska Lärarförbund FSL

Christer Holmlund
förbundsordförande

Jan-Mikael Wikström
förbundssekreterare

FINLANDS SVENSKA LÄRARFÖRBUND FSL

Järnvägsmannagatan 6, 00520 Helsingfors
tfn 020 749 54 60 ■ www.fsl.fi

Utlåtandets centrala innehåll

- Finlands Svenska Lärarförbund stöder regeringsprogrammets målsättning om att utöka och göra språkundervisningen mera mångsidig. FSL anser dock att lagförslaget med den valfrihet som föreslås inte utökar språkstudierna utan tvärtom minskar på dessa och motsätter sig lagförslaget.
- FSL anser att man genom ett mycket begränsat försök som detta och som utförs under ett års tid och endast gäller språkval inte kan utreda de faktorer man med försöket vill.
- Då de elever som kunde delta i försöket är elever i årskurs 5 eller 6 är det i praktiken föräldrarna till dessa elever som avgör om eleven ska delta i försöket och det språk eleven i så fall skulle studera. Även om konsekvenserna för hela årskurserna är små är konsekvenserna för de barn som skulle delta i försöket stora. De val föräldrarna skulle göra för sina barn kan få stora konsekvenser senare i individernas liv i samband med fortsatta studier och vid placeringen på arbetsmarknaden.
- Kommunerna har idag möjlighet att erbjuda ett språkprogram som avviker från varandra. En elev kan beroende på kommunen ha möjlighet till undervisning mellan 222 – 238 timmar beroende på språkprogram i kommunen och egna val. FSL föreslår därför, att som ett steg i att främja jämlikheten i utbildningen, skulle utbildningsanordnarna förpliktigas att erbjuda eleverna ett A2-språk och även ges extra statlig finansiering för ändamålet.
- FSL anser att språkvalet borde mångsidigas, men inte enligt det förslag som nu framlagts utan genom att vid sidan om de obligatoriska A1 och B1- språken utveckla det frivilliga A2- språket.
- FSL anser att man istället för försök med utvidgad valfrihet bör utvärdera de förändringar som gjorts (ny läroplan, tidigarelagd språkundervisning) och utveckla språkundervisningen och metoderna. Resurser bör riktas till fortbildning av språklärare.

Finlands Svenska Lärarförbund FSL motsätter sig förslaget med motiveringarna ovan och avger som sitt utlåtande att lagförslaget inte bör ges.

FINLANDS SVENSKA LÄRARFÖRBUND FSL

Järnvägsmannagatan 6, 00520 Helsingfors
tfn 020 749 54 60 ■ www.fsl.fi

